

**BORYS GRINCHENKO
KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY**

*Наукова тема
кафедри світової літератури*

**ДИСКУРС
АНТРОПОЛОГІЇ ЛІТЕРАТУРИ:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ**

Керівник:

Гальчук О.В.,

доктор філологічних наук,
професор;

Виконавці:

Бітківська Г.В.

доктор філологічних наук, доцент;

Вишницька Ю.В.

доктор філологічних наук, доцент;

Ковбасенко Ю. І.

кандидат філологічних наук,
професор;

Тверітінова Т.І.

кандидат філологічних наук,
доцент,

Шовкопляс Г.Є.

кандидат філологічних наук,
доцент

Анісімова Л.В.

кандидат філологічних наук,
доцент

Динниченко Т.А.

кандидат філологічних наук,
старший викладач

Карпа Р.В.

старший викладач

АНТРОПОЛОГІЯ ЛІТЕРАТУРИ / ЛІТЕРАТУРНА АНТРОПОЛОГІЯ

*міждисциплінарний напрям, який вивчає
ЛЮДИНУ*

**В
літературі**

**через
літературу**

**Основний фокус – людина як носій культури,
її тілесність, досвід, уявлення про світ,
поведінкові моделі, ритуали, міфи, життєві сценарії,
що втілюються у художньому тексті**

ВІД АНТРОПОЦЕНТРИЗМУ ДО ЛІТЕРАТУРНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

***ЛІТЕРАТУРНА АНТРОПОЛОГІЯ
ЯК ГУМАНІТАРНА АНАЛІТИЧНА
СТРАТЕГІЯ***

***АНТРОПОЦЕНТРИЗМ
ЯК СВІТОГЛЯДНА ПАРАДИГМА***

ФІЛОСОФСЬКО-ЕСТЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

- концепція **філософської антропології**: людина як істота, що потребує культури для самореалізації. Текст фіксує *зусилля людини зрозуміти себе* через символічні структури — наративи, образи, архетипи (М. Шеллер, Г.Плеснер, А. Гелен, Е. Кассіерер);
- **феноменологічне і герменевтичне** розуміння людського буття як історії, що розгортається в часі. *Література — спосіб інтерпретації людського досвіду* (П. Рікер, Е.Гусерль, М. Тайдеггер, Г.-Г. Гадамер);
- **екзистенціалістське** тлумачення літератури як *акту свідомості*, що моделює людське існування у світі, в умовах кризи, вибору, граничної ситуації (А. Камю, К.Ясперс);
- **культурна антропологія і структуралізм**: розуміння літератури як *текстоцентричної форми культури*, що зберігає антропологічні інваріанти — міфи, архетипи, ритуали (К. Леві-Строс, М. Еліаде, Р. Барт, К. Гірц).
- **рецептивна естетика**: читання як подія, де конструюється культурний і антропологічний досвід (В. Ізер)

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ АНАЛІЗУ

*суб'єктивне буття
людини, її мова,
тіло, емоції,
пам'ять у кореляції
з об'єктивним
досвідом*

ТЕКСТ – ЦЕ

*простір репрезентації
антропологічних концептів:
тілесність, смерть, любов,
вибір, страх, пам'ять*

АНАЛІЗ СПРЯМОВАНИЙ НА

*смыслотворення,
внутрішній досвід,
взаємодію «автор—
текст— читач»*

Українські вчені

(В. Дончик, Л. Тарнашинська, Т. Конончук,
Т. Музика, С. Андрусів, Л. Анісімова, О. Галета, Р. Гром'як,
Я. Поліщук, О. Подлісецька, О. Юрчук, С. Яковенко,
В. Моренець, О. Забужко та ін.)

і літературна антропологія:

*Людина, яка творить
автентичний
національно
ідентифікований
спосіб життя*

АКТУАЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ ТЕМИ ЗУМОВЛЕНА

- ✓ необхідністю осмислення проблеми антропоцентричного виміру літератури в синхронії і діяхронії;
- ✓ характерними особливостями сучасного розвитку гуманітарних наук – їхньою диференціацією та інтеграцією – як підґрунтя літературної антропології;
- ✓ концептуальною єдністю професійних компетентностей філолога

- Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII
- Концепція нової української школи від 227 жовтня 2016 року
- Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року №2145-VIII,
- Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 19 листопада 2024 року №4059-IX

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

комплексно проаналізувати твори
світової літератури в
антропологічному вимірі;
окреслити типологію аналітико-
інтерпретаційних моделей
літературної антропології

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Дослідити твори світової літератури крізь призму **літературного антропоцентризму**.
2. Окреслити **параметри типології аналітико-інтерпретаційних моделей** літературної антропології і простежити особливості їхнього втілення в письменницькій практиці.
3. Обґрунтувати та емпірично підтвердити **індивідуально-авторську та національну специфіку** оприявлення антропологізму в художніх творах.
4. Здійснити **апробацію результатів дослідження** в освітньому процесі середньої і вищої школи, під час підвищення кваліфікації наукового-педагогічних працівників філологічних спеціальностей.
5. Розробити **методологічний супровід** вивчення антропологічної парадигми світової літератури.

ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт дослідження:

- ✓ художні твори світової літератури;
- ✓ наукові праці з проблематики літературної антропології

Предмет дослідження :

- ✓ *особливості* індивідуально-авторських і національних реалізацій аналітико-інтерпретаційних моделей літературної антропології на різних історико-культурних етапах

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

ІСТОРИКО-
ЛІТЕРАТУРНИЙ

ТЕОРЕТИКО-
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ

ЛІТЕРАТУРНО-
КРИТИЧНИЙ

КОМПАРАТИВНИЙ

АДАПТАЦІЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ ДО
ОСВІТНІХ ПОТРЕБ

Цілі сталого розвитку ООН у світлі завдань наукової теми

ЗНАЧУЩІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОМУ РІВНІ

- 1) подальше **ОСМИСЛЕННЯ** **ФЕНОМЕНУ** літературної антропології, опрацювання його ключових концептів;
- 2) **ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ** кореляції проблематики антропології літератури з філософськими, релігійними, природничими та естетичними ідеями доби;
- 3) **РОЗРОБКА** теоретико-методологічних **ПІДХОДІВ** до вивчення творів антропологічної парадигми у діахронічному вимірі і з урахуванням національної та історичної специфіки побутування;
- 4) **СТВОРЕННЯ ЦИКЛУ ЛЕКЦІЙ**, присвячених проблематиці наукової теми, для викладачів вищої школи;
- 5) **РОЗРОБКА** змісту нових **НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН** та оновлення контенту вже існуючих щодо їхнього інноваційного наповнення;
- 6) **НАУКОВІ** (магістерські і дисертаційні) **ПРОЄКТИ** з філології за проблематикою наукової теми кафедри.

Дослідити твори світової літератури із погляду літературного антропоцентризму.

Окреслити параметри типології аналітико-інтерпретаційних моделей літературної антропології і простежити особливості їхнього втілення в письменницькій практиці.

Обґрунтувати та емпірично підтвердити індивідуально-авторську та національну специфіку оприявлення антропологізму в художніх творах.

ЗНАЧУЩІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ПРАКТИЧНОМУ РІВНІ

Здійснити **апробацію**
результатів дослідження в
освітньому процесі середньої і
вищої школи, під час
підвищення кваліфікації
наукового-педагогічних
працівників філологічних
спеціальностей

Розробити **методологічний**
супровід вивчення
антропологічної парадигми
світової літератури.

- 1) підготовка **навчального посібника** «Антропологічна призма прочитання світової літератури»
- 2) підготовка **підручника** із зарубіжної літератури для середньої школи з урахуванням аспектів дослідження наукової теми;
- 3) організація **Центру компетентностей кафедри** як центру апробації результатів наукового дослідження;
- 4) подання заявки на участь в **міжнародному грантовому проєкті**;
- 5) організація та проведення щорічного **наукового Круглого столу, відкритих лекцій**, науково-практичних студентських читань за проблематикою наукової теми;
- 6) запровадження **програми Всеукраїнського підвищення фахової кваліфікації** викладачів-філологів із урахуванням результатів реалізації наукової теми.

ПРОГНОЗОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ОПРИЛЮДНЕННІ ТА ПУБЛІКАЦІЯХ:

- Індивідуальна і колективна монографії
- Статті у фахових виданнях
- Виступи на наукових конференціях
- Навчальний посібник для вищої школи
- Підручник для середньої школи
- Темарій для подальших досліджень літературного антропологізму
- Система навчальних курсів, зорієнтованих на результати дослідження

